

Handläggare
Bengt Staf
Telefon: 08-508 318 13**Till**
Kulturnämnden

Kulturskolans Våga Visa-observationer 2015

Sammanfattning

Kulturskolan Stockholm deltar sedan 2009 tillsammans med åtta andra kommuner i utvärderingssamarbetet Våga Visa. I samverkan med Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Nacka, Tyresö, Värmdö och Upplands-Väsby genomförs observationer och kundundersökningar i musik- och kulturskolor. I detta ärende redovisas resultat från de två Våga Visa-observationer som genomfördes i Kulturskolan under våren och hösten 2015.

Observationsrapporterna visar att verksamheten i de observerade enheterna håller en god kvalitet eller mycket god kvalitet på de allra flesta områden. De styrkor som identifierats visar att det finns lite olika profilering av verksamheten i de olika enheterna, vilket bidrar till den bredd i utbudet som är ett av Kulturskolans kännetecken.

Inom förbättringsområdena går det att identifiera några områden som är gemensamma för båda de observerade enheterna, bl.a. information till och samverkan med föräldrar samt att de undervisningslokaler som Kulturskolan hyr i grundskolan är dåligt anpassade för Kulturskolans behov.

Robert Olsson
KulturdirektörMarion Hauge Lindberg
Kulturskolechef

Ärendet

Under läsåret 2015 har två enheter i Kulturskolan Stockholm observerats. Här redovisas den sammanfattande slutsats som de olika observatörslagen skrivit om varje enhet och de starka sidor och förbättringsområden som lyfts fram i respektive rapport. Rapporterna i sin helhet finns som bilagor till ärendet.

Kulturskolan enhet Väst (stadsdelarna Bromma, Hässelby och Vällingby).

Observatörernas sammanfattande slutsats om enheten

Kulturskolan Stockholm Väst har en stor bredd i sitt utbud. Enheten arbetar aktivt för att vara en kulturskola för alla och nå nya grupper. Verksamheten genomsyras av ett respektfullt förhållningssätt mellan elever och personal. Det finns intresse för genusfrågor, men det saknas en strategi för det fortsatta arbetet.

Lärarna behärskar sina ämnen väl och använder ett varierat arbetssätt. Undervisningsklimatet främjar lärande och kreativitet, men på många håll är lokaler och utrustning bristfälliga. Det finns många små och stora sammanhang där elever kan delta i framträdanden och utställningar. Eleverna har stora möjligheter att påverka lektionsinnehållet, men någon organiserad form för elevinflytande finns inte.

Enhetschefen är engagerad i att utveckla verksamheten och enheten har ett förtroendefullt arbetsklimat. Enheten arbetar med att se över mötesstrukturen och provar nya mötesformer. Lärarna är välutbildade, men fortbildningen visar många brister. Samverkan med omvärlden bidrar till elevernas utveckling och till att göra Kulturskolan synlig.

Enhetens starka sidor

- Det finns ett respektfullt förhållningssätt mellan elever och personal
- Enheten har ett brett utbud och ett stort engagemang i arbetet med att nå ut och locka nya grupper.
- Lärarna använder ett varierat arbetssätt och använder ny teknik innovativt.
- Eleverna ges många möjligheter till framträdanden i små och stora sammanhang.

Enhetens förbättringsområden

- Det behövs en strategi för genusarbetet.
- Informationen till elever när lektioner är inställda är bristfällig, och kontakten med föräldrar kan utvecklas.
- Många lokaler är dåligt anpassade för Kulturskolans undervisning.
- Struktur för effektiva och meningsfulla möten.

- Fortbildningen är bristfällig.

Kulturskolan enhet Sydväst (stadsdelarna Hägersten, Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö).*Observatörernas sammanfattande slutsats om enheten*

Enhet Sydväst bedriver en mycket stor verksamhet både geografiskt och till mängden ämnen och kurser. Verksamheten inom Världens Musik och Dans breddar verksamheten ytterligare. Tyvärr saknas ämnesplaner för flera kurser inom Världens Musik och Dans.

Enheten har under hösten 2015 startat nya kurser såsom instrumentalkurser på Solbergaskolan och körverksamhet i Bredäng, för åldrarna 9-11 år. Vi bedömer att körverksamheten skulle kunna nå betydligt fler deltagare om den vände sig till barn i ett större åldersspann.

Kulturskolans egna lokaler belägna i Bredäng, Gröndal och Hägerstensåsen är ändamålsenliga samt utgör naturliga träffpunkter för personal, föräldrar och elever. Kulturskolan hyr även lokaler av grundskolan. De lokalerna är dåligt anpassade för Kulturskolans behov då lektionssalarna inte är ändamålsenliga. Vi ser att det finns ett stort behov att fördjupa kontakten med grundskolan för att förbättra förutsättningarna för Kulturskolan att bedriva sin undervisning där.

Enhet Sydväst bedriver ett omfattande arbete med sitt verksamhetsmål att nå ut till ytterstadsområden (FRÖN, Växtplatsprojekt). Enhetens placering är i ett geografiskt mångkulturellt område, trots det kommuniceras den skriftliga informationen från Kulturskolan endast på svenska.

Vi ser en engagerad personal som har ett respektfullt förhållningssätt mot kollegor, elever och föräldrar. Lärarna har ett stort engagemang i verksamheten och för det pedagogiska arbetet, men de har få forum till pedagogiska samtal och utbyten. Fler tillfällen för pedagogiska diskussioner och utbyten är ett fortsatt förbättringsområde.

Enhetens starka sidor

- Respektfullt förhållningssätt/bemötande mellan personal samt mellan personal och elev.
- Kulturskolans egna lokaler belägna i Bredäng, Gröndal samt Hägerstensåsen är ändamålsenliga samt utgör naturliga träffpunkter för personal, föräldrar och elever.
- Världens Musik och Dans är en tillgång och breddar Kulturskolans kursutbud.
- Enheten är engagerad i arbetet med verksamhetsmålen, att öka elevupptaget och att nå ut i ytterstadsområden.

Enhetens förbättringsområden

- Fortsatt arbete med att ge personalen forum för att diskutera och samtala kring pedagogiska metoder.
- Fördjupa kontakten med grundskolan och förbättra lektionssalarnas ändamålsenlighet. Många lokaler är dåligt anpassade för Kulturskolans behov.
- Information på andra språk än svenska.
- Skapa ämnesplaner för de ämnen där det saknas.
- Utöka körverksamhet.

Bilagor

- Våga Visa-observationsrapporter för Kulturskolans enheter Väst VT 2015 och Sydväst HT 2015.

**Kulturskolan Stockholm
Bromma/Hässelby-Vällingby**

**Annika Dandanell
Katarina Jäلتfors
Margareta Rinnbäck
Inga Seidlitz**

V 10-11, 2015

Innehållsförteckning

VÅGA VISA.....	3
Fakta om enheten.....	4
Typ av skola	4
Ledning.....	4
Organisation	4
Observationens metod.....	4
Sammanfattning.....	5
Skolans starka sidor.....	5
Skolans förbättringsområden.....	5
Jämförelse med tidigare observation	6
Genomförda kundundersökningar samt självvärdering.....	6
Målområden.....	7
Normer och värden.....	7
Utveckling, lärande och konstnärligt skapande	9
Elevernas inflytande och ansvar	12
Styrning och ledning.....	13
Samverkan med omvärlden	15
Referenser	17

VÅGA VISA

Hösten 2008 startade ett arbete för att utveckla observationer för musik- och kulturskolor, där idag Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Nacka, Stockholm, Tyresö, Upplands Väsby och Värmdö kommuner deltar. Utvecklingsarbetet har skett i samarbete med Sveriges musik- och kulturskola, SMOK.

VÅGA VISA ska:

Utgå ifrån ett medborgarperspektiv

- Stimulera till erfarenhetsutbyte och ökat lärande
- Ge kommuner och skolor underlag till förbättring och utveckling
- Ge underlag för analyser och jämförelser mellan kommuner och skolor
- Utgöra en viktig del av kvalitetsuppföljningen
- Bidra till ökad måluppfyllelse

Observationerna avser den frivilliga delen av verksamheten i musik- och kulturskolor.

Metoden

Observationer i VÅGA VISA genomförs av pedagoger och verksamhetsansvariga. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun under en period. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av skolan och dess verksamhet genom verksamhets- och lektionsbesök samt genom intervjuer med elever, personal, skolläddning och föräldrar. I uppdraget ingår också att ta del av skolans pedagogiska dokumentation. En metodbok styr och stödjer observatörerna i deras arbete. Observationen redovisas i en rapport som skrivs utifrån denna mall.

Metodbok och matris

Observatörerna beskriver och bedömer verksamheten utifrån fem områden:

- Normer och värden
- Utveckling, lärande och konstnärligt skapande
- Elevernas inflytande och ansvar
- Styrning och ledning
- Samverkan med omvärlden

Till er hjälp att säkerställa bedömning enligt skala finns en bedömningsmatris att tillgå. Alla dokument finns på www.ekero.se/vagavisa under ”Kultur”.

Fakta om enheten

Typ av skola

Kulturskolan Stockholm är en av Europas största kulturskolor och bildades 1996 efter en sammanslagning av Kommunala Musikkolan och Vår Teater. Verksamheten erbjuder kurser för barn och unga mellan 6-22 år. Kulturskolan Stockholm är en kommunal verksamhet som tillhör Stockholms stads kulturförvaltning. Skolans verksamhet är organiserad i fem geografiska enheter, där enheten Stockholm Väst, (Bromma/Hässelby-Vällingby), är den som observeras i denna rapport.

Ledning

Enheten har ett ledningsteam bestående av enhetschef, biträdande enhetschef och en koordinator. Enhetschefen ingår tillsammans med Kulturskolans övriga enhetschefer i en ledningsgrupp som leds av Kulturskolan Stockholms chef.

Organisation

Kulturskolan Stockholm Väst har närmare 3000 elever, varav cirka 60 % är flickor och 40 % pojkar. Undervisningen sker förutom i Kulturskolans egna lokaler vid Brommaplan och i Hässelby gård, också i 16 skolor i området samt i Bibblerian i Hässelby och i Trappan-Vällingby. Enheten erbjuder kurser inom musik och sång (2007 elever), teater (458), dans (218) samt konst och media (175). Dessutom deltar 75 elever i Kulturskolans Avancerade program, KAP. Det nya projektet Street har 151 platser. All undervisning sker i grupp och är indelad i tre nivåer, grundkurs, fortsättning och avancerad. Terminskurserna omfattar 12-14 gånger och kostar 500-900 kr/termin. Enheten erbjuder också lovkurser vilka kostar 300-700 kr. Orkester och ensemble är gratis för elever som redan går i Kulturskolans musikkurser.

Antalet lärare i enheten är 54 personer (33,4 tjänster). Till enheten hör också 4 teaterassistenter (2,5 tjänster), vilka ansvarar för kostym, rekvisita och teknik.

Observationens metod

- Observationerna har ägt rum under veckorna 10 och 11.
- Vi har besökt 53 lektioner, fördelade på alla ämnesområden, samt en arbetsplatsträff, APT, och ett produktionsmöte.
- Intervjuer har genomförts med enhetschefen och med 17 lärare. I samband med våra besök har vi också samtalat med ett stort antal lärare och med teaterassistenter. Vi har intervjuat 24 elever, 15 flickor och 9 pojkar mellan 9-16 år. De intervjuade har valts ut slumpvis.
- Vi har tagit del av Kulturskolans verksamhetsplan, organisationsplan, enkäter, utvärderingar, hemsida och broschyrer.

Sammanfattning

Kulturskolan Stockholm Väst har en stor bredd i sitt utbud. Enheten arbetar aktivt för att vara en kulturskola för alla och nå nya grupper. Verksamheten genomsyras av ett respektfullt förhållningssätt mellan elever och personal. Det finns intresse för genusfrågor, men det saknas strategi för det fortsatta arbetet.

Inom området utveckling, lärande och konstnärligt skapande har enheten i huvudsak god kvalitet, men med vissa förbättringsområden. Lärarna behärskar sina ämnen väl och använder ett varierat arbetssätt. Klimatet främjar lärande och kreativitet, men på många håll är lokaler och utrustning bristfälliga. Det finns många små och stora sammanhang där elever kan delta i framträdanden och utställningar.

Eleverna har stora möjligheter att påverka lektionsinnehållet, men någon organiserad form för elevinflytande finns inte.

Enhetschefen är engagerad i att utveckla verksamheten och enheten har ett förtroendefullt arbetsklimat. Enheten arbetar med att se över mötesstrukturen och provar nya mötesformer. Lärarna är välutbildade, men fortbildningen visar många brister.

Samverkan med omvärlden bidrar till elevernas utveckling och till att göra Kulturskolan synlig.

Skolans starka sidor

- Ett respektfullt förhållningssätt mellan elever och personal. (*Normer och värden sid. 7*)
- Enheten har ett brett utbud och ett stort engagemang i arbetet med att nå ut och locka nya grupper. (*Normer och värden sid. 7*)
- Lärarna använder ett varierat arbetssätt och använder ny teknik innovativt. (*Utveckling och lärande sid. 9*)
- Många möjligheter till framträdanden i små och stora sammanhang. (*Utveckling och lärande sid. 11*)

Skolans förbättringsområden

- Det behövs en strategi för genusarbetet. (*Normer och värden sid. 7*)
- Informationen till elever när lektioner är inställda är bristfällig, och kontakten med föräldrar kan utvecklas. (*Normer och värden sid. 8, Elevers inflytande och ansvar sid. 14*)
- Många lokaler är dåligt anpassade för Kulturskolans undervisning. (*Utveckling och lärande sid. 12*)
- Struktur för effektiva och meningsfulla möten. (*Styrning och ledning sid. 15*)
- Fortbildningen är bristfällig. (*Styrning och ledning sid. 15*)

Jämförelse med tidigare observation

Förbättringsområden i tidigare rapport Nuläge: *Bromma 2011:*

Dokument finns, men de är inte förankrade i lärargruppen.	Ämnesplaner finns
Alla elevers möjlighet att delta i ensemblespel.	Ensembleverksamheten har utvecklats, men når inte alla elever.
Ökat samarbete mellan alla konstformer.	Kvarstår
Verksamhet för Brommas enhet saknar undervisning för särskolans kundkrets.	Elever med funktionshinder tas emot.

Förbättringsområden i tidigare rapport Nuläge: *Hässelby, Vällingby 2013:*

Den pågående diskussionen kring genusarbetet behöver levandegöras.	Arbetet pågår
Utveckla ensemble och orkester	Ensembleverksamheten har utvecklats, men når inte alla elever.
Använda förväntansdokumentet	Kvarstår
Utveckla den fysiska miljön så att den stödjer lärandet och verksamheten	Kvarstår
Marknadsföringsplan för att engagera yngre elever till musikundervisningen.	Åtgärdat

Genomförda kundundersökningar samt självvärdering

Kundundersökning Kulturskolan Stockholm, våren 2014

Undersökningen gäller hela Kulturskolan Stockholm och endast cirka en femtedel av svaren kommer från kunder som bor i området Stockholm Väst. Detta gör det svårt att dra några slutsatser om enheten utifrån enkäten.

Medarbetarenkät, hösten 2014

Enkäten visar att medarbetarna upplever sitt arbete som meningsfullt. Samarbetet mellan lärarna är bra och de har förtroende för enhetschefen. Trots detta skulle en majoritet av personalen inte rekommendera sin arbetsplats till andra, på grund av dåliga arbetstider och lokaler.

Målområden

Normer och värden

I detta avsnitt tar vi upp skolans medvetenhet gällande värdegrund. Hur pass medvetet arbetar hela skolan med respekten för alla människors lika värde och mot kränkande behandling? Hur syns det arbetet? Bemöter man varandra respektfullt? Finns respekt för varandras tid? Respekt för varandras kunskaper och erfarenheter?

Beskrivning

Programmet Kultur i ögonhöjd är ett styrdokument för all verksamhet som arbetar med barn och unga i Stockholms stad. Programmet syftar till att möjliggöra för alla barn och ungdomar, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, att ta del av ett professionellt kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand och tillsammans med professionella vuxna. Programmet utgår bland annat från FN:s barnkonvention och innehåller verktyg som kan användas som ett stöd i det konkreta vardagsarbetet. Kulturskolan Stockholm Väst har ingen egen dokumenterad värdegrund. Frågan har diskuterats, men enheten inväntar nu arbetet med att ta fram en gemensam värdegrund för hela Kulturskolan Stockholm. Det finns inte heller någon lokal likabehandlingsplan.

I verksamhetsplanen står att barn och ungdomar i målgruppen ska tycka att Kulturskolan är till för dem. Enheten försöker på olika sätt komma i kontakt med barn och unga som inte spontant söker sig till Kulturskolan. Det nya projektet Kulturskolan Street är ett sätt att nå nya grupper och sänka trösklarna. Genom workshops och skolbesök kommer lärarna att informera om projektet.

Ett initiativ för att möta fler barn i Hässelby gård, som är det område i enheten som har lägst andel deltagare, är gratis höstlovsaktiviteter. Dessa har skett i samarbete med fritids och innehållit bland annat en mycket populär spökvandring och instrumentprovning. Satsningen har lett till fler deltagare i teatergrupperna i Hässelby gård enligt enhetschefen.

Under en vecka i början av vårterminen bjuds alla klasser i årskurs 2 in till föreställningar i Bromma och Hässelby. Lärare inom alla ämnesområden samverkar i föreställningen. Veckan avslutas med ”öppet hus” med prova på aktiviteter och workshops på lördagen. Enheten har också ett ”öppet hus” i början av höstterminen.

Enheten har två genuspiloter, en kvinnlig och en manlig. Tidigare fanns en genussamordnare för hela Kulturskolan Stockholm, men nu är det upp till varje genuspilot och enhetschefen att hålla frågan levande. Under ett pedagogiskt forum har till exempel en lärare berättat om sin kandidatuppsats ”Slagverkspedagogers syn på fördelning av pojkar och flickor i sitt ämne”. Enheten har också startat tjejgrupper i slagverk för att få en jämnare könsfördelning i ämnet och i det nya street-projektet startas egna DJkurser för tjejer. Dans är ett ämne där flickorna dominerar. Det har funnits tankar att starta dansgrupper för pojkar, men nu hoppas enhetschefen att street-projektet ska locka fler pojkar att börja dansa. När vi besöker en arbetsplatsträff, APT, tar en lärare upp frågan om undervisningen ser olika ut beroende på om läraren är man eller kvinna. Flera lärare ger förslag på olika sätt att arbeta vidare med frågan. Det finns ett intresse för genusfrågor, men det finns ännu inte någon uttalad strategi kring hur arbetet ska fortgå inom detta område. Vid intervjuer säger lärare att intresset för att arbeta med jämställdhet varierar, men att allt fler tycker att frågan är viktig.

De lektioner vi besöker börjar med få undantag på utsatt tid, eleverna är oftast punktliga, men vi ser elever som är sena till sina lektioner. Lärarna kommenterar inte sena ankomster utan de fortsätter sina lektioner

och eleven flyter in i arbetet. Vi ser många elever i korridorerna innan lektionerna börjar. Samtalstonen stiger ibland, men vi hör inte någon lärare höja rösten för att tillrättavisa elever.

Under våra observationsdagar är flera lektioner inställda på grund av sjukdom och annan frånvaro. Vi ser elever som står och väntar på sina lektioner, som visar sig vara inställda. Det finns inget anslag på dörren, men eleverna får så småningom besked. Enhetschefen säger att föräldrarna får information via sms om inställda lektioner.

Elever, som vi pratar med, säger att de tycker om sina lärare. De säger att stämningen är bra och att de har roligt. En elev säger ”Det är lite stökigt men energiskt. Om det är någon som är stökig kan det bero på att den har mycket energi, inte för att vara dum eller så”. Vi ser att eleverna får komma till tals och blir sedda.

Medarbetarenkäten som genomfördes hösten 2014 visar att lärarna har förtroende för enhetschefen. Den visar också att lärarna respekterar varandra och har ett bra samarbete. Lärare säger att det är bra stämning, få konflikter och högt i tak. Det upplever vi också under våra observationer.

Bedömning i text

Det finns inte någon dokumenterad värdegrund, men det finns en medvetenhet om värdegrundsfrågor. Verksamheten genomsyras av ett respektfullt förhållningssätt mellan både elever och personal, vilket bidrar till ett gott samarbetsklimat. Lärarna löser smidigt och konfliktfritt uppkomna situationer.

Enheten arbetar medvetet och kreativt med att nå grupper som är underrepresenterade i Kulturskolan. Såväl ledning som personal är engagerade i arbetet.

Enheten behöver utveckla genusarbetet och hitta strategier för att öka medvetenheten och kunskapsnivån. Det finns ett intresse för dessa frågor hos enskilda pedagoger och hos ledningen men något gemensamt helhetsgrepp har inte tagits.

Informationen till elever och föräldrar om inställda lektioner är bristfällig och är ett förbättringsområde.

Om Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

4.0 MYCKET GOD KVALITET – verksamheten uppvisar mycket goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt på de punkter som tas upp i metodboken.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden .

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande.

Utveckling, lärande och konstnärligt skapande

I detta mer omfattande avsnitt beskrivs och bedöms graden av medvetet och systematiskt arbete på skolan gällande delområdena "Arbetssätt" respektive "Förutsättningar och stöd". Under delområdet "Arbetssätt" beskrivs och bedöms skolans arbete med pedagogik och metoder, undervisningssituationen, hur elever stimuleras och utmanas i sitt lärande och konstnärliga skapande, samarbete och självständighet, hur verksamheten utformas efter elevers olika förutsättningar samt framträdanden och utställningar. Under delområdet "Förutsättningar och stöd" beskrivs och bedöms graden av medvetet arbete med: mål och kursbeskrivningar, dokumentation och uppföljning samt fysisk miljö. Bedömning i text och i skala görs för respektive delområde, har enheten observerats tidigare får ett medelvärde tas fram för de båda delområdena för jämförelse.

Beskrivning "Arbetssätt"

De lektioner vi besöker är förberedda och lektionsrummen iordningställda. Vi ser att lärare använder olika pedagogiska arbetssätt och verktyg och anpassar undervisningen efter elevers nivå och ålder. Under en lektion hänger en elev inte riktigt med. Läraren försöker då variera sina metoder för att få eleven att förstå uppgiften. Många lektioner börjar med någon form av samling eller uppvärmning. En bildlärare börjar lektionen med att visa bilder för att ge eleverna en förförståelse för vad de ska göra under lektionen. En danslektion börjar med lekfulla övningar, som lägger grunden för de dansstilar de ska arbeta med.

En del musikelever har spelböcker, andra har pärmar där läraren fyller på med egenproducerat material. Vi ser också att nya stycken lärs in på gehör eller genom att eleven härmar. Lärare använder sig också av tabulatur och ackordanalys. Ett par lärare sjunger det nya stycket tillsammans med eleverna innan de börjar spela det. Ibland används komp via CD eller dator, ibland spelar läraren med.

Alla lärare har en IPAD eller Macbook och eleverna har fri tillgång till undervisningssajten Playalong.se. I dagarna kommer lärarna också få varsin Iphone. Vi ser att lärare använder till exempel Youtube, Spotify, Band in a box och Playalong i undervisningen. En elev får med hjälp av sin egen mobiltelefon filma läraren när denne spelar elevens läxa. En digital minneslapp! En annan lärare filmar när grupperna arbetar med skapande dans. Nästa lektion kan gruppen titta på filmen och diskutera hur de ska arbeta vidare.

I Hässelby gård finns en stråkstudio. Läraren varvar mellan att låta eleverna spela på sina akustiska fioler och att arbeta mer självständigt med elfioler, hörlurar och tillgång till inspelat komp på datorn. Läraren finns hela tiden till hands och hjälper till och instruerar. Studion ger också möjlighet för äldre elever som kommer tidigt att öva på sin läxa innan lektionen.

På Pedagogiskt forum finns möjlighet till pedagogiska diskussioner, men eftersom lärarna arbetar inom så olika områden blir de mer generella. Det sker ett informellt pedagogiskt informationsutbyte mellan lärarna i de olika ämnesgrupperna. De ämnesspecifika frågorna har tidigare behandlats i de centrala ämneslagen, CÄL, som varit vilande under 2014.

Elever, som vi samtalar med, säger att de tycker om sina lärare, att de är kunniga och att lektionerna är roliga. När vi frågar några elever vad som är det bästa med Kulturskolan, får vi svar som: "Det är roligt att gå här. Det är lärorikt. Man får lära sig att vara sig själv. Alla får vara med". Vi besöker lektioner i

kulturskolans olika ämnen och vi ser hur lärarna utmanar elever i lärandet. En förutsättning för att elever tar till sig kunskaper och utvecklas är arbetsro. Under en bildlektion småpratar några elever omkring planeterna. En av eleverna räknar upp alla planeter och när en kamrat frågar vilken planet som kommer näst, säger den planetkunnige att det är kanske bäst att jag skriver ned dem till dig. Samtidigt som diskussionen pågår, tecknar eleverna på sina uppgifter. Vi ser att eleverna är fokuserade och arbetar koncentrerat.

Vi ser att lärare uppmuntrar elever att skapa själva. Lärarna ger en ram men inom denna finns utrymme för eleverna att vara delaktiga och bidra med idéer, eller göra uppgifter där den egna kreativiteten får ta plats. Teater eleverna utformar till stor del sina pjäser i gruppen och kommer med många idéer kring kostym och rekvisita. Under en bildlektion får eleverna prova olika metoder att framställa en bild. Läraren visar vilka olika tekniker som finns i akvarellmålning och eleverna får fria händer att välja. Ett samtal förs om vad som händer beroende på hur eleven väljer.

Vi ser exempel på musikelever som hittar på egna låtar. En äldre elev får i uppdrag att komponera en låt, hitta komp via Internet och spela in låten på sin mobil, så att läraren kan få höra den nästa lektion. Vid ett annat tillfälle får eleverna med sig notblad hem för att försöka skriva ner stycket och sedan spela upp det vid nästa tillfälle. Musiklärarna låter eleverna arbeta med olika uttrycksmedel som dynamik, nyanseringar och fraserings. En pianoelev ber att få spela sitt stycke på det akustiska pianot istället för på digitalpianot. Läraren visar hur eleven på det akustiska instrumentet med hjälp av handens och armens rörelser kan utveckla klangen och stycket får en helt ny dimension.

Vi hör många exempel på att musikelever spelar och sjunger i olika genrer. Under lektionerna förekommer allt från barock och folkmusik till pop och rock.

Enheten har flera stråk- och blåsorkestrar som träffas och repeterar på Brommaplan. Blåseleverna har också möjlighet att delta i orkestrar i Spånga Folkan. Vi ser att lärarna också på andra sätt ordnar samspejsmöjligheter för eleverna. Ett exempel är att förstaårseleverna på gitarr samlas till en gemensam konsert i slutet av vårterminen, där över 60 elever träffas och spelar. Klarinettelever har Klarinettlördag i april och för blockflöjtslever finns flera ensembler. Vi ser få samarbeten mellan de olika konstformerna. Enhetschefen säger att viljan att samarbeta finns hos lärarna men att det ofta är schematekniska problem som gör att det inte blir av.

För att elever successivt skall få en ökad förståelse och bli självständiga, är de lärare vi möter noga med att gå igenom och förklara olika moment. Teaterläraren förklarar varför de gör olika övningar i början av lektionen och hur de är kopplade till skådespelarens arbete. På flera musiklektioner ser vi att eleverna har en terminsplan där de antecknar vad de ska arbeta med till nästa gång. Flera lärare använder Playalong och gör mappar till varje elevgrupp. Där kan eleverna lyssna på de stycken de har i läxa och hämta noter och annat material. Enheten har nyligen tagit fram en övningsfolder som ska distribueras till musikeleverna. Den skall hjälpa eleverna med råd och tips hur de övar på bästa sätt.

Elever med funktionsnedsättning tas emot i den vanliga undervisningen, men har möjlighet att få enskild lektion, något vi också ser exempel på. Genom Kulturskolans Resurscenter kan lärarna få stöd och handledning. Resurscentret har också specialanpassade lokaler vid Globen, där de tar emot elever med

svårare funktionsnedsättningar från hela Stockholm. Enligt enhetschefen tycker dock många föräldrar att det är för lång resväg sedan centret flyttade från Kungsholmen.

Den fysiska tillgängligheten till lokalerna varierar. På de flesta håll finns hissar, men i lokalerna i Bromma saknas hiss mellan våningarna. Det medför att rullstolsburna inte kan delta i bildundervisningen där.

Elever som vill satsa lite mer kan söka till Kulturskolans Avancerade Program, KAP. I Bromma finns programmet KAP-dans och flera lärare i enheten har KAP-elever i musik.

Verksamheten har stor geografisk spridning, men i den nordligaste delen som är ett område med stor andel barn och unga finns idag inga undervisningslokaler. Enhetschefen säger att det blivit allt svårare att samarbeta med grundskolorna i området och få tillgång till deras lokaler.

Danseleverna har de flesta av sina föreställningar på hösten och teater eleverna på våren. Detta för att teknik- och kostymassistenter ska hinna med att hjälpa alla. Alla elever uppmuntras att delta, men om någon elev vill stå över ställer inte lärarna krav på att eleven ska vara med. Musikeleverna har flera olika möjligheter att framträda, både med ensembler, orkestrar och som solister. Vid vårt besök i början av mars ser vi många elever som är i full gång med att öva för framträdanden som ska ske slutet av terminen. Bildeleverna har vernissage både höst och vår. De elever vi intervjuar, talar positivt om sina upplevelser av att vara med på konserter och delta i föreställningar.

Bedömning i text för "Arbetssätt"

Lektioner är väl förberedda och planerade med varierade arbetssätt. Stämningen är god och kreativ. Eleverna blir sedda och uppmärksamheten från lärarnas sida fördelas på ett föredömligt sätt. Under lektionerna finns det arbetsro, vilket bidrar till att elever utvecklas och går framåt i sitt lärande. Många lärare använder sig av digital teknik på ett innovativt sätt vilket bidrar till att göra lektionerna roliga och lärorika.

Det finns stort utrymme för eleverna att komma med idéer och önskemål. De får möjlighet att upptäcka olika genrer och uppmuntras att hitta sina egna konstnärliga uttryck.

Samarbetet med Resurscentret ökar tillgängligheten för funktionshindrade och är genom sitt stöd en tillgång för lärarna i den ordinarie verksamheten. Det är ett problem att rörelsehindrade inte kan delta i bildundervisningen på Brommaplan. Verksamheten har stor geografisk spridning, men elever i de norra delarna har ingen tillgång till undervisning i sitt område.

Det finns många olika sammanhang där eleverna kan framträda. Konserter, föreställningar och utställningar är väl förberedda och samarbetet med teknik- och kostymassistenter gör att de känns proffsiga.

Bedömning enligt skala för "Arbetssätt"

Beskrivning ”Förutsättningar och stöd”

På hemsidan finns ämnesplaner för varje ämne. De är framtagna av lärarna i CÄL grupperna. För vissa lärare är de levande dokument, för andra inte. En lärare säger: ”Det finns ett tydligt upplägg, en progression som vi arbetar efter som utgår från dessa dokument. Vi har nivåindelad material som vi arbetar med i undervisningen och som vi gemensamt diskuterat med ämneskollegor.”

Kulturskolan har ett gemensamt utvärderingsverktyg, förväntansdokument, som är under revidering. Förväntansdokumentet innehåller fyra frågor om elevens önskemål och förväntningar, dennes tankar kring framträdanden och utställningar samt vad eleven behöver göra för att uppnå sina mål. Dokumentet skrivs i början av läsåret och följs upp i slutet. I nuläget gör lärarna på olika sätt. Några lärare använder dokumentet, andra menar att det är bättre att resonera med eleverna kontinuerligt än att låsa fast sig vid en formaliserad metod som förväntansdokumentet då det lätt blir ett vuxenperspektiv. I grupper med yngre barn är det vanligt att utvärderingen sker tillsammans i gruppen. En lärare filmar sina grupper för att sedan i lugn och ro kunna observera både gruppen och enskilda elever. Enhetschefen menar att även om utvärderingen ser olika ut bland lärarna, så gagnar den eleverna. Vi ser att lärarna dokumenterar sin undervisning. De flesta antecknar vad de arbetat med i slutet av lektionen.

Undervisningen sker dels i egna lokaler i Bromma och Hässelby, dels i skolor i området. I de egna lokalerna är rummen anpassade efter undervisningen, men ute i skolorna är variationerna stora. På vissa skolor tycker lärarna att det fungerar bra, men vi ser också exempel där lärare måste flytta på både bänkar och piano för att få plats att undervisa. Enligt avtal har lärarna tillgång till rummen en kvart innan undervisningen börjar, vilket enligt flera lärare skapar stress. Vi ser och upplever rum med dålig akustik, små rum där två elever och en lärare samsas om ett piano och rum med bristfällig städning. Det är också stora skillnader i utrustning och många lärare måste bära med sig allt material. Flera lokaler saknar tillgång till internet. På många skolor är kontakten med grundskolans personal bra, men vi möter också lärare från Kulturskolan som inte känner sig välkomna.

Bedömning i text för ”Förutsättningar och stöd”

Ämnesplaner finns och är i viss grad ett levande dokument. Eftersom de är framtagna av ämneslagen är de kända av lärarna.

Lärare dokumenterar och utvärderar undervisningen i olika grad och på varierande sätt. Vi bedömer att det är bra att lärarna anpassar utvärderingen efter grupsituationen.

Det är stora variationer i hur väl lokaler och arbetsredskap stöder verksamheten. Undervisningen påverkas negativt när lokaler har stora brister och när till exempel tillgång till internet saknas.

Bedömning enligt skala för "Förutsättningar och stöd"

1,0										2,0										3,0										4,0									

Bedömning i skala (medelvärde för "arbetssätt" och "förutsättningar och stöd") ett medelvärde tas fram för de båda delområdena för jämförelse.

Ej tillfredsställande 1,0										Tillfredsställande 2,0										God kvalitet 3,0										Mycket god kvalitet 4,0									

Elevernas inflytande och ansvar

Detta målområde tar upp skolans arbete med att ge eleverna inflytande och bli ansvarstagande. Hur ges elever möjlighet att vara delaktig i hur han eller hon bäst når sina mål? Vi belyser även graden av aktivt arbete med demokratiska arbetsformer. Finns t ex en organiserad form eller andra sätt för att skapa elevinflytande?

Beskrivning

Det finns en diskussion i arbetsgruppen om elevinflytande, och de elever vi möter under vår observationsperiod säger också att de har inflytande på lektionerna. De får vara med och skriva manus till teaterpjäser, komma med förslag på kostymer de vill ha och de är med och diskuterar vilka roller de vill spela. En lärare säger att när det gäller kostymer så har eleverna stor kunskap och många "vilda" förslag, som vi försöker tillgodose. Under danslektionerna ser vi flera exempel på att eleverna får vara med och utforma rörelser och koreografi.

Musikeleverna är ofta delaktiga i repertoarvalet och kommer med egna låtförslag. Lärare menar att det är viktigt att eleverna har möjlighet att påverka musikvalet, eftersom det ökar motivationen att öva. Eleverna får större ansvar och utmaningar ju äldre de blir. Vi hör att lärarna säger till eleverna att de är ansvariga för sina instrument och för att öva. Ibland brister det i elevernas ansvar. Vi ser att flera till exempel inte har loggat in på Playalong trots lärarnas uppmaningar och instruktioner.

Det finns ingen organiserad form för elevinflytande förutom en RUM-förening, Riksförbundet unga musikanter, där eleverna i de stora orkestrarna är med. Enheten har inte heller någon föräldraförening. Enhetschefen menar att det inte finns något behov av det just nu, men förväntar sig att lärarna har god kontakt med elever och föräldrar. Kontakten med föräldrar sker i samband med lektioner och genom mail och sms. Det förekommer också att lärarna använder Facebook och Instagram. Inför varje terminsstart

skickas en kallelse med läsarsinformation ut per brev. En kundenkät för hela Kulturskolan Stockholm genomfördes 2014.

Bedömning i text

De flesta elever ger uttryck för att de har möjligheter att påverka innehållet i undervisningen. Lärarna är positiva till och öppna för elevernas förslag och önskemål. De är måna om att eleverna ska vara delaktiga och ger dem allt större inflytande med stigande ålder.

Enheten saknar organiserade former för elevinflytande och samverkan med föräldrar. Ett forum där elever kan vara delaktiga skulle vara en tillgång för Kulturskolan. Kundundersökningar genomförs och följs upp. Kontakten med föräldrarna är inte regelbunden och når inte alla i lika hög grad.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

Styrning och ledning

I detta avsnitt beskriver och bedömer vi verksamhetsansvarig i rollen som pedagogisk ledare. Vi tar upp hur han/hon utvecklar verksamheten, samt hur kvalitetsarbetet går till. Avsnittet tar även upp personalens utbildning och kompetens samt kompetensutveckling. Vi belyser också samverkan inom och övergångar mellan olika delar av skolan. Här tas även upp hur skolan och ledningen arbetat med Våga Visas kundundersökningar (eller andra), självvärderingar och tidigare rapporters förbättringsområden

Beskrivning

Verksamhetens mål finns i Kulturskolans verksamhetsplan. Enhetschefen nämner flera angelägna utvecklingsområden, som till exempel att erbjuda nya mediaämnen och att arbeta för fler egna lokaler. Det sistnämnda skulle ge större stabilitet och höja kvaliteten genom att de kan utrustas och anpassas efter Kulturskolans behov.

Förra året ändrades organisationen och två enheter slogs samman till en. Det har inneburit mycket arbete att få en så stor organisation att fungera och har lett till att mötesstrukturen setts över. På försök har produktionsmöten införts, ett forum där lärarna kan planera gemensamma aktiviteter och evenemang.

Mötesformen ska utvärderas i slutet av läsåret. Enheten har idag inga fasta arbetslag. Lärare säger i intervjuer att arbetsklimatet är bra och att det är högt i tak.

Projektet Street startas i vår och är ett försök att nå ut till ungdomar mellan 10-19 år som annars inte söker sig till Kulturskolan. I projektet ingår DJ kurser och olika former av streetdance som locking, popping, breaking och hip-hop.

Kvalitetsarbetet utgår bland annat från svaren i medarbetar- och kundenkäterna säger enhetschefen. Resultaten går igenom på APT och diskuteras under planeringsdagarna i juni och augusti. Även större evenemang utvärderas. Ett område att utveckla, enligt kundenkätens svar, är informationen till föräldrar och elever.

Elever som slutar i kulturskolan har möjlighet att via E-tjänsten tala om varför de slutar. Få elever gör det och det finns inte någon uppföljning från enhetens sida.

Enligt enhetschefen har all personal högskoleutbildning, i de fall sådan finns i ämnet.

Ett av åtagandena i verksamhetsplanen är att medarbetarna ska anse att kompetensutvecklingen stödjer dem i arbetet med att skapa bra förutsättningar för elevernas utveckling. 2014 omorganiserades Kulturskolan Stockholm och av budgetskäl avvecklades de centrala ämneslagen, CÄL. Det har medfört att den ämnesinriktade fortbildningen i stort sätt försvunnit. Kulturskolans ledningsgrupp planerar att starta nya CÄL-grupper från hösten 2015. Då kommer det att finnas pengar dels för varje CÄL-grupp men också en individuell pott där enskilda lärare eller grupper kan söka pengar för mer riktad fortbildning.

I pedagogiskt forum, som hålls en gång i månaden, sker också en del av fortbildningen. Under året har det varit föreläsningar om bland annat genus och om att undervisa barn med funktionsnedsättningar. Lärarna har också möjlighet att auskultera hos varandra. I samband med att lärarna fått nya datorer har det varit två halvdagar med introduktion kring IT i undervisningen och praktiskt användande. De kommer att följas upp med möjlighet till utbildning i olika programvaror under våren.

De lärare vi intervjuar är missnöjda med hur fortbildningen sett ut under föregående år. Några synpunkter som vi får handlar om att man vill se mer riktning och mål i de insatser som görs. Kompetensutveckling som syftar till att rusta kulturskolans pedagoger för framtiden med tanke på visioner och mål efterlyses av lärarna. Flera anser att för stor del av fortbildningen sker med hjälp av interna krafter. Mer extern input önskas för ämnesutveckling och inspiration.

Elever byter spelgrupp både på eget initiativ och på lärarnas. För att gruppundervisningen i musik ska vara meningsfull och utvecklande för alla, ändrar lärarna ofta om i grupperna inför termins- eller läsårsstart. Ibland vill lärare byta elever med varandra för att få fungerande grupper, men det är sällan som elever vill byta grupp om det innebär ett lärarbyte.

Bedömning i text

Enhetschefen är engagerad i att utveckla verksamheten och har idéer inom flera områden. Personalen är delaktig i utvecklingen. Arbetsklimatet inom enheten är tillåtande.

Kundundersökningar, medarbetarenkäter och större evenemang följs upp och utvärderas.

Idag finns inga fasta ämnes- eller arbetslag, vilket ger färre tillfällen till pedagogiska diskussioner. Arbetet med att hitta effektiva och meningsfulla mötesformer behöver fortsätta.

Personalen är välutbildad, men kompetensutvecklingen är bristfällig.

Enheten skulle vinna på att följa upp varför elever slutar i Kulturskolan.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

Samverkan med omvärlden

Vi beskriver skolans samverkan och samarbeten: Vilken samverkan har verksamheten lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Finns det samarbetsparter? Finns det mål för samverkan med andra? Finns koppling till verksamhetens övergripande mål och inriktning? Är de väl förankrade hos medarbetare, elever och föräldrar? Vi har också tagit del av hur samverkan genomförs och på vilket sätt och i vilken utsträckning är elever delaktiga i planering. Här visas också på hur resultatet av samverkan bidrar till utvecklingen av skola och elever.

Beskrivning

Enligt enhetschefen samverkar Kulturskolan huvudsakligen lokalt, men även med några externa kulturinstitutioner, bland annat Berwaldhallen, Konserthuset och Stadsteatern. En grupp teaterlever har besökt Stadsteatern och sett en föreställning och efteråt fått möjlighet att diskutera med skådespelarna. I Berwaldhallen har en av enhetens orkestrar spelat tillsammans med Radiosymfonikerna. Dessa

samarbeten har gett skolans elever möjlighet att få kontakt med det professionella kulturlivet. Några av enhetens lärare har också deltagit i instrumentprovningar för barn i Konserthuset.

Biblioteken i området är en annan samarbetspartner. Kulturskolan ger konserter en lördag per månad på vart och ett av biblioteken i Hässleby gård, Blackeberg och Vällingby vilket innebär ca 20-30 konserttillfällen per år. Biblioteket i Hässelby gård, Bibblerian, fungerar även som ett slags medborgarhus och samlingspunkt för människor i stadsdelen. På Bibblerian finns olika typer av verksamhet och aktiviteter för människor i alla åldrar. Kulturskolan har också ett undervisningsrum där.

Kulturskolan samverkar med flera skolor. På Nälstaskolan kommer Kulturskolan att ansvara för våravslutningen. Där samarbetar kulturskolan också med föräldraföreningen och deltar i Nälstaskolans dag.

En stor del av samverkan sker genom lärares egna kontakter och initiativ.

Enhetschefen menar att samverkan bidrar till att utveckla verksamheten, bidrar till elevernas utveckling samt är ett sätt att nå nya målgrupper. Det är en viktig del i marknadsföringen av Kulturskolan. Kontakten med det professionella kulturlivet är en inspirationskälla för eleverna. Genom samverkan med biblioteken får Kulturskolan möjlighet att möta människor i det offentliga rummet. På sikt är tanken att äldre elever, med stöd av sina lärare, ska få chansen att utforma sina egna konserter där.

Bedömning i text

Enheten samverkar med andra på flera nivåer men främst lokalt. Vi ser inga internationella samarbeten. Det finns mål och syften med samverkan, och den bidrar till elevernas utveckling och stimulans, men når inte alla. Lärarna är positiva till samarbeten i både stor och liten skala och tar i många fall egna initiativ. Samverkan bidrar till att göra Kulturskolan känd.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

Referenser

Verksamhetsplan Bromma-Hässelby-Vällingby, 2015
Kultur i ögonhöjd, www.stockholm.se/kulturfritid/stod/KulturBoU/Kultur-i-ogonhojd/
Kulturskolan Stockholms hemsida, www.stockholm.se/kulturskolan
Kulturskolan Stockholms broschyr: Kulturskolan Skapande på din fritid
Att arbeta i Kulturskolan, 2014
Lokalschema för enheten Bromma-Hässelby-Vällingby, vårterminen 2015
Kalendarium 2014/2015 Stockholm väst
Kompetensutvecklingsplan läsåret 2014/2015
Medarbetarenkät Stockholm Väst, 2014
Kundundersökning Kulturskolan Stockholm, 2014
Utvärdering höstlovsaktiviteter 2014
Utvärdering info/föreställningsvecka, öppet hus, januari 2015
Våga visa rapport Bromma, 2011
Våga visa rapport Hässelby-Vällingby, 2013
Våga visa metodbok

Kulturskolan Stockholm, enhet Sydväst

Observationsrapport Våga Visa Kulturskola

Anna Arnesson, Nacka
Annika Dandanell, Tyresö
Elin Jakobsson, Ekerö
Ulf Lindahl, Nacka
Hanna Svensson Carlander, Värmdö

V. 46-48, 2015

2016-01-15

Innehållsförteckning

VÅGA VISA.....	3
Observationer	3
Metodbok, bedömningsmatris och målområden.....	3
Fakta om enheten	4
Typ av skola	4
Ledning	4
Organisation	4
Observationens metod.....	5
Sammanfattning	5
Skolans starka sidor.....	6
Skolans förbättringsområden	6
Jämförelse med tidigare observation	6
Genomförda kundundersökningar samt självvärdering	6
Målområden	7
Normer och värden	7
Beskrivning	7
Bedömning i text	8
Om Bedömning enligt skala	9
Utveckling, lärande och konstnärligt skapande	9
Beskrivning ”Arbetsätt”	9
Bedömning i text för ”Arbetsätt”	11
Bedömning enligt skala för ”Arbetsätt”	11
Beskrivning ”Förutsättningar och stöd”	11
Bedömning i text för ”Förutsättningar och stöd”	13
Bedömning enligt skala för ”Förutsättningar och stöd”	13
Bedömning i skala (medelvärde för ”arbetssätt” och ”förutsättningar och stöd”).....	13
Elevernas inflytande och ansvar	13
Beskrivning	14
Bedömning i text	15
Bedömning enligt skala	15
Styrning och ledning	15
Beskrivning	15
Bedömning i text	17
Bedömning enligt skala	17
Samverkan med omvärlden.....	17
Beskrivning	18
Bedömning i text	18
Bedömning enligt skala	19
Referenser	19

VÅGA VISA

VÅGA VISA kulturskola är en metod och ett nätverk för samverkan kring utvärdering av musik- och kulturskoleverksamhet. Nätverket startade 2008 och idag ingår Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Nacka, Stockholm, Tyresö, Upplands Väsby, och Värmdö kommuner i samarbetet.

VÅGA VISA kulturskola innehåller tre delar:

- Observationer
- Kundundersökningar
- Självvärderingar

Syftet med VÅGA VISA kulturskola är att metoden ska:

- **Beskriva och utvärdera verksamheten utifrån ett elevperspektiv.**
Det är viktigt att ha med sig elevperspektivet genom alla delar i arbetet.
- **Stimulera till erfarenhetsutbyte och ökat lärande.**
Ett erfarenhetsutbyte sker mellan observatörerna under observationerna och mellan de olika kommunernas verksamheter. Observatörerna tar även med sig erfarenheter hem till den egna verksamheten
- **Utgöra en viktig del av kulturskolornas kvalitetsuppföljning.**
Våga Visa metodens olika delar används som underlag för verksamhetsutveckling och uppföljning i de medverkande kommunerna. De ger underlag till förbättring och utveckling som bidrar till ökad måluppfyllelse. De ger även underlag för analyser och jämförelser mellan kommuner och skolor
Observationerna avser den frivilliga delen av verksamheten i musik- och kulturskolor.

Observationer

Observationer i VÅGA VISA genomförs av pedagoger och verksamhetsansvariga. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun under en period. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av skolan och dess verksamhet genom verksamhets- och lektionsbesök samt genom intervjuer med elever, personal, skolläda och föräldrar. I uppdraget ingår också att ta del av skolans styrdokument och pedagogiska dokumentation. Observationen redovisas i en rapport som skrivs utifrån denna mall.

Metodbok, bedömningsmatris och målområden

Metodboken utgör, tillsammans med bedömningsmatris och intervjufrågor, ett stödmaterial för observatörerna i deras arbete. I rapporten beskriver och bedömer observatörerna verksamheten utifrån fem målområden:

- Normer och värden
- Utveckling, lärande och konstnärligt skapande
- Elevernas inflytande och ansvar
- Styrning och ledning
- Samverkan med omvärlden

Metodbok, bedömningsmatris och övriga dokument finns på www.ekero.se/vagavisa under fliken VÅGA VISA Kultur.

Fakta om enheten

Typ av skola

I den här rapporten observeras Kulturskolan Stockholm enhet Sydväst. Enhet Sydväst består av stadsdelarna Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen, Älvsjö, och är en av fem enheter inom Kulturskolan Stockholm. Verksamheten är frivillig och bedrivs på fritiden och vänder sig till barn och unga, 6-22 år. Kulturskolan är kommunal, vilket innebär att politiker ger mål och inriktning för verksamheten.

Ledning

Enhetens ledningsteam består av enhetschef, biträdande enhetschef och en koordinator. Koordinatoren ingår i den lokala ledningsgruppen men har inget chefsuppdrag utan arbetar administrativt.

Organisation

Undervisning bedrivs inom ämnena musik, teater, dans, konst & media (tidigare bild & form). Den observerade enheten bedriver även undervisning i ämnena turkisk saz, orientaliskt slagverk (darbouka och davul), persisk setar och sång, västafrikanska trummor (djembé), indisk dans (bharatanatyam, folkdans och Bollywood) och tabla (indiska trummor). Dessa ämnen ingår i verksamheten "Världens Musik och Dans" som startade som ett projekt 2004.

Kulturskolans Avancerade Program (KAP), finns inom ämnena musik, dans och teater. Eleven antas efter inträdesprov under vårterminen (provspelning, audition eller uttagning efter workshop).

Hösten 2015 sänktes terminsavgiften för att gå i Kulturskolan. Läsåret omfattar minst 24 lärarledda tillfällen och kostar 300-750 kr/termin. Avgift för KAP är 2000 kr/termin.

Kulturskolan erbjuder även kortkurser: Lov, helg och fördjupningskurser 300 kr, kurser med sex lektionstillfällen 200 kr och kurser med tre lektionstillfällen 100 kr.

Elever som redan går i Kulturskolans musikkurser får i mån av plats delta gratis i ensemble/orkester, storband och rockgrupp.

I enhet Sydvästs verksamhet deltar 2605 barn och unga, 1671 flickor, 934 pojkar.

Fördelningen av elever per ämne är: Musik & Sång 1230, Orkester & Ensemble 245, Teater 695, Dans 240, Konst & Media 122, Musikal 73, Världens Musik och Dans 65.

Personal

44 personer tillhör enhet Sydväst och ytterligare 19 personer arbetar där men har sin tillhörighet i annan enhet eller vikarierar. Kulturskolan Stockholm Sydväst har totalt 33,91 tjänster fördelade på 63 personer.

Fördelningen av anställda är följande:

En enhetschef samt en biträdande enhetschef (2,00 tjänst)

En koordinator (1,00 tjänst)

Två lärare inom konst & media (0,9 tjänst)

Fyra lärare inom dans (1,47 tjänst)

34 lärare inom musik (19,22 tjänster)

Åtta lärare inom teater (5,42 tjänster)
 Fem lärare inom Världens Musik och Dans (0,9 tjänst)
 Sju teaterassistenter (3,65 tjänster)

Undervisningen bedrivs i 12 grundskolor, Älvsjökyrkan, samt tre egna lokaler i Bredäng, Gröndal och Hägerstensåsen.

Observationens metod

- Observationerna har ägt rum 2015-11-04 till 2015-11-20.
- Vi har besökt 43 lektioner, fördelade på alla ämnesområden, samt APT (arbetsplatsträff) och enhetsmöte.
- Intervjuer har genomförts med enhetens ledning, koordinator, en teaterassistent och 20 pedagoger. Vi har intervjuat 37 elever (11 pojkar och 26 flickor i åldern 8-17 år) samt 12 föräldrar.
- Enhetens ledning har intervjuats i början av observationsperioden och i slutet, resterande intervjuer har gjorts slumpvis. I samband med våra besök har vi även samtalat med lärare, elever och föräldrar.

Sammanfattning

Enhet Sydväst bedriver en mycket stor verksamhet både geografiskt och till mängden ämnen och kurser. Verksamheten inom Världens Musik och Dans breddar verksamheten ytterligare. Tyvärr saknas ämnesplaner för flera kurser inom VMoD.

Man har under hösten 2015 startat nya kurser såsom instrumentalkurser på Solbergaskolan och körverksamhet i Bredäng, ålder 9-11 år. Vi bedömer att körverksamheten skulle kunna nå betydligt fler deltagare om den vände sig till barn i ett större åldersspann.

Kulturskolans egna lokaler belägna i Bredäng, Gröndal och Hägerstensåsen är ändamålsenliga samt utgör naturliga träffpunkter för personal, föräldrar och elever. Kulturskolan hyr även lokaler av grundskolan. De lokalerna är dåligt anpassade för Kulturskolans behov då lektionssalarna inte är ändamålsenliga. Vi ser att det finns ett stort behov att fördjupa kontakten med grundskolan för att förbättra förutsättningarna för Kulturskolan att bedriva sin undervisning där.

Enhet Sydväst bedriver ett omfattande arbete med sitt verksamhetsmål att nå ut till ytterstadsområden (FRÖN, Växtplatsprojekt).

Enhetens placering är i ett geografiskt mångkulturellt område, trots det kommuniceras den skriftliga informationen från Kulturskolan endast på svenska.

Vi ser en engagerad personal som har ett respektfullt förhållningssätt både gentemot kollegor, elever och föräldrar. Lärarna har ett stort engagemang i verksamheten och för det pedagogiska arbetet, men de har få forum till pedagogiska samtal och utbyten. I rapporten skriver vi att fler tillfällen för pedagogiska diskussioner och utbyten är ett fortsatt förbättringsområde.

Skolans starka sidor

- Respektfullt förhållningssätt/bemötande mellan personal samt mellan personal och elev. *(Normer och värden)*
- Kulturskolans egna lokaler belägna i Bredäng, Gröndal samt Hägerstensåsen är ändamålsenliga samt utgör naturliga träffpunkter för personal, föräldrar och elever. *(Förutsättningar och stöd)*
- Världens Musik och Dans är en tillgång. VMoD breddar Kulturskolans kursutbud. *(Normer och värden)*
- Enheten är engagerad i arbetet med verksamhetsmålen, att öka elevupptaget och att nå ut i ytterstadsområden. *(Styrning och ledning)*

Skolans förbättringsområden

- Fortsatt arbete med att ge personalen forum för att diskutera och samtala kring pedagogiska metoder. *(Styrning och ledning)*
- Fördjupa kontakten med grundskolan och förbättra lektionssalarnas ändamålsenlighet. Många lokaler är dåligt anpassade för Kulturskolans behov. *(Förutsättningar och stöd)*
- Information på andra språk än svenska. *(Normer och värden)*
- Skapa ämnesplaner för de ämnen där det saknas. *(Förutsättningar och stöd)*
- Utöka körverksamhet. *(Styrning och ledning)*

Jämförelse med tidigare observation

Förbättringsområden i tidigare rapport Liljeholmen-Hägersten/Skärholmen 2012:

Nuläge:

Förankring av gemensamma dokument	Är under arbete
Diskussioner kring pedagogiska metoder	Är under arbete Är fortsatt ett av Kulturskolans förbättringsområden.
Förstärka kontakten mellan lärare och föräldrar	Kvarstår delvis Lärarna har under våren 2015 fått varsin smartphone och Ipad/dator som tjänsteredskap, vilket ökar tillgängligheten.
Smidigare övergångar för elever mellan ämnen	Kvarstår

Genomförda kundundersökningar samt självvärdering

Kundundersökningen genomfördes 2015 och riktade sig till samtliga enheter i Kulturskolan Stockholm. Vi har inte fått ett samlat resultat för enhet Sydväst utan vi har tittat på resultat från fyra separata stadsområden: Hägersten, Liljeholmen, Älvsjö och Skärholmen (744 svar).

Kundundersökningen visar generellt goda resultat. Eleverna känner sig trygga, är nöjda med sin lärare och undervisningen, och får vara delaktiga.

Medarbetarenkäten genomfördes 2015. (33 svar, svarsfrekvens 80%)

Höga omdömen får exempelvis:

- Jag har förtroende för min närmaste chef (97%)
- På vår arbetsplats kan vi ta upp och diskutera både det som är bra och det som är dåligt (91%)

Lägre omdömen får exempelvis:

- Vi utbyter erfarenheter med andra utanför arbetsplatsen för att utveckla verksamheten (41%)
- Jag har en bra arbetssituation (50%)

Målområden

Normer och värden

Beskrivning

I Kulturförvaltningens Plan för lika rättigheter och möjligheter 2015-2017 läser vi att kulturverksamheterna är till för alla. Kulturförvaltningens uppdrag är att skapa möjligheter för alla i Stockholm att ta del av kultur av hög kvalitet, och oavsett olika bakgrund, erfarenheter och förutsättningar ska utbudet upplevas som relevant och angeläget för var och en.

För att få Kulturskolans kursutbud att attrahera flera barn och ungdomar med olika kulturell bakgrund, startade man 2004 Världens Musik och Dans (VMod). Världens Musik och Dans startade som ett projekt och är numera väl integrerat i det ordinarie kursutbudet.

Enheten arbetar aktivt för att nå barn och unga i ytterstadsområden som normalt inte går i Kulturskolan, bland annat genom FRÖN (Fråga Öppet Nyfiket, se Styrning och ledning). All skriftlig information som kommuniceras från enheten sker på svenska, men ledningen berättar att de har en förhoppning om att information snart även ska finnas översatt till andra språk.

Verksamheten i Sydväst genomsyras av ett respektfullt bemötande. Vi ser det både i mötet mellan kollegor och i mötet med elever. Vid lektionsstart blir eleven alltid välkommen och bekräftad. Kommer eleven försent eller har glömt sin spelbok så fästs ingen större uppmärksamhet vid det.

I arbetet med värdegrundsfrågor ur elevens perspektiv så berättar ledningen att de bland annat tittar på vad som framkommit i kundundersökningen. Den skickas ut digitalt en gång per år och är en temperaturmätare som ska visa om eleven känner sig trygg, delaktig och nöjd. Efter analys av svaren arbetar enhetens personal under APT¹ tillsammans fram en handlingsplan som visar hur man ska arbeta vidare med svar där man är mindre nöjd.

Inom personalgruppen har enhet Sydväst för tillfället två genuspiloter och en tredje har anmält sig. Genuspiloternas uppgift är att driva genusarbetet och hålla frågan levande. Genussamordnaren för hela Kulturskolan Stockholm var under en period tjänstledig vilket påverkade enhetens arbete. Ledningen berättar att man under den perioden inte arbetat lika aktivt med genusfrågan. För att hålla genusarbetet vid liv berättar ledningen att enheten under hösten

¹ Arbetsplatsträff

arbetat fram ett gemensamt dokument utifrån frågeställningen “Vad betyder jämställdhet och mångfald för mig?”. Lärarna har svarat på frågan. Dokumentet innehåller 18 punkter som man har skalat ner till vad man anser vara de tre viktigaste att jobba vidare med. Vi har sammanfattat dem:

- Alla har samma värde.
- Konkreta förslag på workshops och ett önskemål om någon expert på området som kan handleda genuspiloterna och ge dem konkreta uppgifter att arbeta vidare med tillsammans med personalen, till exempel under APT.
- Man är präglad av traditionella könsmonster och behöver vara uppmärksam på hur man uttrycker sig. Man behöver tänka på vilket tonfall och tålamod man har, och vad man förväntar sig av sina elever, flickor respektive pojkar.

Under några lektionsbesök ser vi situationer som stämmer in på ett av de förbättringsområden som de själva tagit fram. Vi observerar då att bemötandet gentemot flickor och pojkar skiljer sig. Lärarna arbetar med att aktivera pojkarna i gruppen på flickornas bekostnad. Pojkarna ges mer utrymme och fokus från läraren mot vad flickorna får.

Vi hör exempel på att lärare arbetar med värdegrundsrelaterade frågor i undervisningssituationer. En lärare berättar att om hen väljer att uppmärksamma en elevs kläder i en grupp så är hen noga med att uppmärksamma allas kläder. Inom teatern berättar en lärare att hen belyser frågan om könsnormer genom att erbjuda alternativa roller ur ett bredare spektra, som till exempel att en flicka kan vara brandman eller polis och att en pojke kan spela älva.

Ett annat exempel är inom dansen. Inför terminens arbete med ny koreografi berättar en danslärare att hen låter eleverna välja vilken låt de ska dansa till. Låtarna som eleverna väljer kan ibland innehålla text som kan anses stötande eller provokativ. Läraren uppmärksammar och medvetandegör då alltid budskapet i låttexten och diskuterar det gemensamt med eleverna. Syftet är att alla elever ska förstå innehållet och kunna stå för vad de uttrycker och förmedlar.

Bedömning i text

Enheten arbetar för att vara mångkulturell. Världens Musik och Dans är en tillgång, och väl integrerat i verksamheten. Att kommunicera enhetens information på flera språk bedömer vi som ett förbättringsområde, och ett bra led i arbetet med att nå barn och unga i ytterstadsområdena. I nuläget kommuniceras den skriftliga informationen från enheten endast på svenska.

Vi upplever att man bemöter varandra respektfullt och att eleven blir sedd av sin lärare.

Det är bra att man utifrån resultat i kundundersökningen tar fram en handlingsplan som visar hur det fortsatta arbetet med områden kopplade till värdegrundsarbete ska gå till.

Vi bedömer att genusarbetet bör prioriteras och inte stå och falla med en person. Genuspiloternas uppgifter inom enheten behöver därför förtydligas.

Vi erfar att lärare arbetar med värdegrundsrelaterade frågor i undervisningen på olika sätt.

Vi ser positiva exempel där vissa lärare medvetandegör värdegrundsrelaterade frågor i undervisningen utifrån sitt eget och elevens förhållningssätt, men vi ser även tillfällen då läraren inte är medveten, som i exemplet ovan där pojkar får mer utrymme än flickor.

Om Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande					Tillfredsställande					God kvalitet					Mycket god kvalitet				
1,0					2,0					3,0						4,0			
										X									

4.0 MYCKET GOD KVALITET – verksamheten uppvisar mycket goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt på de punkter som tas upp i metodboken.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden.

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande.

Utveckling, lärande och konstnärligt skapande

Beskrivning ”Arbetsätt”

Under lektionsbesök inom ämnet musik ser vi att man använder sig av en stor bredd vad gäller undervisningsmaterial och arbetsätt; spelböcker, musik specialarrangerad för grupp, egenkomponerad musik, tabulatur, noter och efter gehör. Repertoaren består av olika musikstilar som exempelvis klassiskt, pop, folkmusik och hip-hop. Vid enstaka tillfällen ser vi att elever får improvisera fritt på sitt instrument. Flera lärare berättar att de i och med det ålagda gruppsystemet försöker göra arrangemang och skriva stämmor så att alla i gruppen får sin utmaning².

Under våra observationer ser vi lektioner inom ämnet musik där det finns brister i metoden att undervisa i grupp. Vi ser avsaknad av variation i innehållet för att fånga gruppens nyfikenhet och lust till vidare utveckling, grupplektions dynamik och även arbetsätt för att fånga upp varje elevs behov av utmaning utifrån sin egen förmåga och förutsättningar.

Inom ämnet dans ser vi lektioner där läraren har koreograferat dans till en låt. Eleverna är ofta med i beslutet av låtval.

Vi ser även danselever som får skapa egna sagor genom rörelse och ansiktsuttryck.

Inom teaterämnet använder lärarna sig i stor utsträckning av ”Vår Teater- metoden”. Metoden innebär att arbetet utgår från barnens lek och idéer och inbjuder till ett stort elevinflytande.

Inom konst & media³ finns en plan för hur varje elev ska få möjlighet att prova på många olika tekniker och material. Undervisningen är uppbyggd kring ett tematiskt arbete som bestäms av läraren inför varje termin utifrån elevers önskemål. Exempel på tema som de nyligen haft är

² Sedan 2011 övergår man till att undervisa i grupp även inom musikämnet.

³ Media är under uppstart i enhet Sydväst. Lärarnas nya tjänsteredskap ger dem förutsättning att inom kort kunna utveckla media delen inom ämnet konst & media.

naturens underverk. Eleverna fick avbilda ett självvalt naturmaterial med olika tekniker såsom akvarell, pastell, och skulptur med papper och garn.

De flesta lektioner vi observerar är väl förberedda och strukturerade, men vi ser även lektioner som är ostrukturerade och där läraren frågar eleven om vad de gjorde förra gången samt ger påståenden som ”den här låten körde vi ju förut”, varpå eleven svarar att de aldrig har spelat den låten.

Hur elever utmanas och stimuleras

Teater och danseleverna utmanas bland annat genom att använda rekvisita, scenografi samt kostym. Konst & media elever deltar i skapandet av scenografi som används till olika uppsättningar och ingår på så sätt i ett större sammanhang.

Eleverna inom ämnet musik utmanas genom att spela svårare och svårare låtar, och genom att delta i framträdanden i olika former, solistiskt samt i ensemble/orkester.

Älvsjökyrkans orkestrar består av fyra nivåindelade blandorkestrar med instrument från träblås, brass, stråk, gitarr, elbas, piano och slagverk. Just nu är tre nivåer aktiva. Arbetslaget består av åtta lärare som har olika ansvarsuppgifter inom orkesterverksamheten. Orkestermaterialet som används är både egenkomponerad musik, befintligt pedagogiskt material från böcker och musik arrangerad av lärare. Man arbetar alltid mot ett mål; konsert i olika former fyra gånger per år.

Våren 2015 fick alla lärare i enhet Sydväst varsin smartphone samt dator eller Ipad som tjänsteredskap. Under orkesterlektion ser vi exempel på hur redskapet kan användas. Eleverna får göra varsitt ljud på sitt instrument som tillsammans skapar ett eget ”trumkomp”. Läraren spelar in eleverna en och en i följd, och lägger sedan över inspelningen i en app som formar det till ett stadigt och svängigt ackompanjemang. Eleverna spelar sedan en låt till det egna ackompanjemanget som de nyss skapat.

Playalong

Playalong är ett digitalt hjälpverktyg där läraren kan spela in en instruktionsvideo eller lägga upp en bild på not eller instruktion, som eleven kan titta och lyssna på i hemmet när de tränar. Man kan även kommunicera via Playalong-siten. Vissa lärare säger att de använder Playalong och andra berättar att de inte gör det. En förälder till nybörjarelev uttrycker att filmerna är till stor hjälp då de annars inte kunnat hjälpa sitt barn att öva hemma.

Självständigt arbete

Vi ser att elever får arbeta självständigt. Under en lektion i inspelningsstudio gör elever egna låtar. Läraren går runt och hjälper eleverna genom att lyssna, ge feedback och visa vilka verktyg de kan använda. De arbetar självständigt och provar sig fram.

Ytterligare ett exempel på självständigt arbete är när teaterlever under en lektion blir indelade i smågrupper utifrån rollbesättning. Smågrupperna får i uppgift att improvisera fram varsin scen utan lärares styrning.

Framträdanden och utställningar

Vi ser många grupper inom alla ämnen som arbetar mot tydliga mål såsom julkonsert/terminsuppspel/vernissage. I Kulturskolans Kvalitetsgaranti 2015 står det att du som elev ska erbjudas möjlighet att framträda vid minst ett evenemang under läsåret. De flesta elever och lärare vi intervjuar bekräftar att garantin uppfylls.

Bedömning i text för "Arbetssätt"

Vi bedömer att lärarna anstränger sig för att hitta material, göra eget och skriva stämmor, som passar gruppen. Vi bedömer att lärarna utmanas när det gäller att anpassa lektionsinnehållet för elevens individuella behov i en grupsituation, inom ämnet musik. Tidigare fanns möjligheten att ha enskilda lektioner inom musikämnet, men 2011 infördes gruppsystem.

Vår bedömning är att det här finns ett behov att utveckla gruppundervisningsmetodiken, för att kunna möta varje individs utmaningar och behov på ett dynamiskt och lustfyllt sätt.

Vi bedömer att man som elev på Kulturskolan har möjlighet att komma i kontakt med olika genrer och arbetssätt under sin lektion.

Vi märker att de flesta lärare har en strategi för att eleven ska utvecklas. Ett tydligt exempel är orkestrarnas nivåindelning i Älvsjökyrkan.

Det är olika bland lärarna hur mycket man använder sig av Playalong. I kundundersökningen framgår att det inte är så många elever som använder sig av Playalong, men vi märker utifrån de lärare, elever och föräldrar vi pratat med, att det är till stor hjälp för dem som använder sig av hjälpverktyget.

Bedömning enligt skala för "Arbetssätt"

Ej tillfredsställande				Tillfredsställande				God kvalitet				Mycket god kvalitet			
1,0				2,0				3,0				4,0			
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Beskrivning "Förutsättningar och stöd"

Ledningen berättar och vi läser ur dokument att enheten arbetar med att förstå sitt uppdrag och sina mål via APT (arbetsplatsträff). Åtaganden diskuteras i mindre grupper. Medarbetarna skriver sedan individuella handlingsplaner enskilt eller i grupp. Dessa kopplas sedan till deras åtaganden. Tanken är att alla medarbetare skall se helheten och förstå sammanhangen i deras uppdrag. De enskilda handlingsplanerna blir ett verktyg i helheten för att nå enhetens åtaganden.

Ämnesplaner, kursbeskrivningar

Utförliga ämnesplaner finns för alla ämnen, förutom turkisk saz, orientaliskt slagverk (darbouka och davul), persisk setar och sång och västafrikanska trummor (djembé), som ingår i Världens Musik och Dans. Ämnesplanerna finns att tillgå på Kulturskolans hemsida. Varje ämnesplan är indelad i tre nivåer, grundläggande-, fördjupade- och avancerade kunskaper, och innefattar

överlag många kunskapsområden. De har inte uppdaterats på ett tag. Ledningen berättar att CÄL-grupperna⁴ snart ska se över dem så att dokumenten hålls levande.

Dokumentation och uppföljning/återkoppling

Ledningen förväntar sig att lärarna dokumenterar sina lektioner i någon form och det tas alltid upp på medarbetarsamtal/lönesamtalet. Ledningen säger att dokumentation också måste föras så att en vikarie lätt kan ta över. Vi ser och hör att lärarna dokumenterar sina lektioner, främst genom anteckningar men även genom bild och ljudupptagning. Det finns ingen gemensam mall för hur dokumentationen ska gå till, lärare har frihet att välja utformning.

Inom konst & media fotograferar man ibland arbetsprocessen. Elevernas utställningar fotograferas alltid, både de enskilda verken och helheten.

Teater och dansföreställningar dokumenteras genom video, foto och anteckningar.

Föreställningar dokumenteras under pågående process för att elever ska få en uppfattning om hur det ser ut utifrån. Dokumentationen används även vid ett senare tillfälle då lärare och elever tillsammans tittar på föreställningen och diskuterar och utvärderar vad de gjort. Teaterassistenter dokumenterar för att kunna gå tillbaka och se hur rekvisitan sett ut om pjäsen ska sättas upp igen. Uppspel inom musik tas ibland upp via ljudupptagning och en del konserter videofilmas.

Återkoppling från lärare till förälder ser ut på olika sätt, i samband med lektion, via mail och i enstaka fall per telefon. Hur kontinuerligt återkopplingen sker till föräldrar och elever beror på läraren. Enhetschefen menar på att alla föräldrar ska få den information de behöver och de ska känna att de kan kontakta lärare eller ledning via mail eller telefon.

Vi möter ett fåtal föräldrar som berättar att de inte får någon återkoppling om deras barns utveckling, och vi möter även föräldrar som får mail regelbundet. Ett par föräldrar uttrycker att de skulle vilja ha mer återkoppling gällande deras barns utveckling, men många föräldrar är nöjda med information de får och säger att de inte har behov av mer kontakt.

En äldre elev som gått på Kulturskolan länge och haft flera olika lärare berättar att hen aldrig fått någon återkoppling gällande hens utveckling.

Under en gruppintervju med elever hör vi detta: ”Ingen har typ som utvecklingssamtal, däremot har vi samtal om hur vi utvecklas som grupp. Till exempel, vad var bra? Men inte så att vi får prestationsstress”.

Några lärare använder sig av ett förväntansdokument (se Elevers inflytande och ansvar) som ett redskap för att samla in elevens förväntan för terminen och för att sedan utifrån det underlaget kunna ge en återkoppling till eleven i slutet av terminen.

Lokaler

Enhetens lokaler är spridda över stadsdelarna Liljeholmen-Hägersten, Skärholmen, Älvsjö. Kulturskolan har tre egna lokaler förlagda i Bredäng, Gröndal samt Hägerstensåsen. Dessa lokaler är ändamålsenliga samt fungerar som en naturlig träffpunkt för elev, förälder och personal. De är även utrustade med varsin scen som används som konsertsal/föreställningsscen. Kulturskolan hyr in sig i Älvsjökyrkans lokaler och i skolor runt om i enhetens område. Förutsättningarna i grundskolans lokaler kan ändras från år till år, ibland även under terminens

⁴ Centralt Ämneslag

gång. Många gånger beror det på att skolan ändrar schema och lokal för sin egen undervisning. Enhetens ledning menar att problematiken även blir en administrativ börda som kräver merarbete. Många av Kulturskolans lärare berättar om hur de blir tvungna att byta undervisningsrum ute i skolor. ”I början av terminen vet man aldrig var man ska vara” säger en lärare. Vi möter lärare som är missnöjda över att behöva flytta från exempelvis musiksalen till ett vanligt ämnesklassrum som inte är anpassad för musikundervisning. Vi ser lärare som behöver flytta bord, stolar, städa golv, samt bära utrustning och instrument till salen för att kunna bedriva undervisning. Några undervisningslokaler används som genomgångsrum till andra rum, och vid flera tillfällen ser vi grundskolans elever och personal komma in och ”störa” undervisningen, för att exempelvis hämta saker från salen.

Bedömning i text för ”Förutsättningar och stöd”

Lärarna har god kännedom om verksamhetens mål och arbetar med att förstå sitt uppdrag och sina mål på APT.

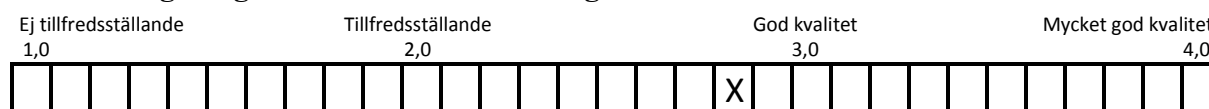
I ämnesplanerna är kunskapsområdena oftast sex till sju stycken med undantag för fagott, klarinett, oboe & saxofon som endast innehåller fyra. Vi misstänker att de tre första områdena (hantverk & teknik, uttryck & interpretation samt improvisation & interaktion) har fallit bort av misstag. Vi bedömer att hemsidan är ett viktigt ansikte ut mot elever och föräldrar och bör därför hållas levande och uppdateras kontinuerligt.

Vi bedömer att de flesta lärare dokumenterar undervisningen.

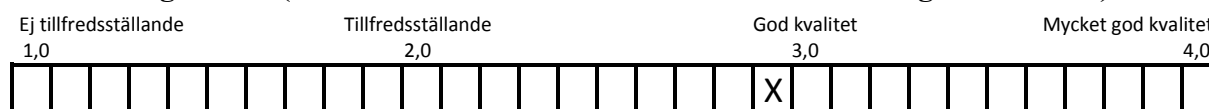
Vi bedömer att föräldrar och elever verkar generellt nöjda med den återkoppling som sker och tycker sig få den information de behöver.

Vi bedömer att kulturskolans egna lokaler är bra och ändamålsenliga. I lokalerna finns egna scener till konsertverksamhet och det finns även utrymme för de som sitter och väntar. Däremot behöver Kulturskolan se över kontakten med de grundskolor som Kulturskolan bedriver undervisning i. De är inte alltid ändamålsenliga och lärarna får extra arbete med att ställa iordning och efterarbeta. Undervisningen störs av folk som står och pratar och lektionssalar används som genomgångsrum. Situationen ute i grundskolorna bedömer vi som ett av Kulturskolans förbättringsområden.

Bedömning enligt skala för ”Förutsättningar och stöd”

Bedömning i skala (medelvärde för ”arbetssätt” och ”förutsättningar och stöd”)

Elevernas inflytande och ansvar

Beskrivning

Inom teaterämnet ges eleverna stort inflytande och ansvar. De får komma med idéer om vilken pjäs de vill spela och vilka roller de ska ha. När de hittar på egen pjäs får alla skapa sin egen huvudroll och det är demokratiskt; alla får tillsammans vara med och utforma handlingen i pjäsen.

Flera musiklärare berättar att de kontinuerligt låter elever komma med låtförslag. I en grupp med yngre elever har de röstat fram vilka stycken som de ska framföra på julkonserten, och nästa lektion ska de rösta om vilket namn gruppen ska ha.

Flera lärare betonar vikten av att ta tillvara på elevens intresse och driv men att det ibland kan vara svårt om eleven väljer en alldeles för svår låt. Vissa lärare menar då att det är deras ansvar att förenkla låten så den anpassas till elevens nivå och förutsättningar.

Konst & media elever gör en önskelista i slutet av terminen. De får önska inom tre kategorier; teknik, material och tema. Läraren formar sedan det fortsatta arbetet utifrån deras önskemål.

Under en instrumentallektion pratas det om dynamiken i stycket dvs. hur starkt eller svagt man vill spela och hur man noterar det. Vi hör läraren säga; "Vi har pratat om starkt och svagt och vi lärde oss hur vi kan skriva ut det, kommer ni ihåg? Eleven; "Ja! *p* och *f*"⁵. Läraren; "kan vi hitta på någonting i denna låt, har du några förslag?" Läraren går igenom hur man skriver mellanstarkt och mellansvagt. Det är något nytt för eleven. Tillsammans skriver de ner den dynamiken som eleven föreslår på de olika ställena i stycket. Eleven spelar sedan igenom låten och läraren bekräftar elevens val av dynamik. Som hemläxa ska eleven prova olika dynamiska alternativ och välja det hen tycker passar bäst och sedan notera dem.

En lärare i orkesterverksamheten berättar att lärarna där arbetar för att eleverna ska känna motivationen att öva för att de ingår i ett "lag" och därmed känna ansvar och ställa upp gentemot laget och komma väl förberedd till repetitioner. Om en elev inte har övat tar läraren en diskussion med eleven och eventuellt med elevs föräldrar/vårdnadshavare.

Det finns inte något elevråd i enheten men ledningen betonar att delaktighet och inflytande är två viktiga områden i deras kundundersökning, och i deras lönekriterier.

Det finns möjlighet att lämna synpunkter på Kulturskolans hemsida och det framgår även i Kulturskolans kvalitetsgaranti 2015 att man vid synpunkter/klagomål kan kontakta sin lärare eller ansvarig enhetschef.

Förväntansdokument

Förväntansdokumentet är ett dokument där eleven ges möjlighet att påverka terminens innehåll och upplägg. Dokumentet innehåller några punkter där eleven kan formulera sina förväntningar för terminen och sedan utvärderas de i slutet av terminen tillsammans med lärare. Dokumentet har tagits fram av en annan enhet och visats upp i Sydväst som ett förslag att kunna använda sig

⁵ *p* är förkortning för piano, som betyder svagt. *f* är förkortning för forte, som betyder starkt.

av. Vi hör ett fåtal lärare berätta att de använder sig av dokumentet eller har använt dokumentet tidigare. Ledningen för Sydväst vill att ledningsgruppen arbetar fram ett gemensamt förväntansdokument för hela Kulturskolan Stockholm och att alla lärare sedan använder sig av det.

Bedömning i text

Vår bedömning är att eleverna ges ett stort inflytande. Det finns en stor öppenhet från lärarna för elevers egna idéer och förslag och elever har i viss utsträckning möjlighet att påverka lektionsinnehållet.

Elever ges i stor utsträckning utrymme att ta ansvar både under lektionen, arbetsprocessen och i hemarbete.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0					Tillfredsställande 2,0					God kvalitet 3,0					Mycket god kvalitet 4,0				
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Styrning och ledning

Beskrivning

Hösten 2014 genomfördes fas ett av en stor omorganisation inom Kulturskolan Stockholm. Man gick från att vara åtta enheter till att bli fem. Vid omorganisationen sågs mötesstrukturen över och man tog bort CÄL (Centralt Ämneslag), samt att möjligheten till fortbildningspeng knuten till ämneslaget försvann. Hösten 2015 återinförde man CÄL med en fortbildningspeng knuten till ämneslaget. Nu kan personal även söka bidrag för fortbildning individuellt eller som en mindre sammansatt grupp.

Vid tidpunkten för vår observation har konst & media-lärare, kostymörer och teaterassistenter nyligen varit iväg på fortbildning.

Kulturskolan Stockholm står nu vid ingångsskedet till fas två av omorganisationen, då teamledare ska utses. Under vår observationsperiod deltar enhet Sydväst i en kompetensutvecklingsdag för hela Kulturskolan Stockholm, kallad Framtidsdagen. Högsta ledningen informerar och introducerar fas två och sedan får personalen besöka Älvsjömässan som erbjuder olika workshops och seminarier.

Enhetschefen berättar att han bygger sitt ledarskap på tillit, vilket bekräftas av lärare vid intervjuer och kan utläsas ur medarbetarenkäten. Vi möter lärare som ger oss bilden av verksamhetsledarna som tillåtande. De ger lärare stor frihet samt har bra förståelse för deras arbete. Enhetschefen uttrycker att han gärna skulle göra lektionsbesök hos personalen, men att det tyvärr inte finns tid.

Enhetschefen berättar att det tidigare riktats kritik mot att det under APT-möten bara var "enhetschefen som orerade". Mötesstrukturen förändrades därför genom att låta lärare

tillsammans med ledningen förbereda mötet samt alternera som mötesordförande. Ledningen sitter alltid med på mötena, men mer som sakkunniga.

Verksamhetsutveckling

Kulturförvaltningens ledning har beslutat om en bemötandeguide. Guiden finns till för att man ska kunna prata om hur man upprätthåller ett gott bemötande. Mätningen av hur verksamheten uppfattas sker via så kallade Mystery Visitor och publikenkäter, som ligger till underlag för fortsatt utveckling. Mystery Visitor är en oberoende person som är ute och tittar på verksamheten. Hen kommer oanmäld, oftast på Öppet hus⁶ men kan även komma på konsert. Enheten tar sedan del av vad som framkommit av besöket och arbetar med att förbättra sina offentliga framträdanden.

Ett ålagt verksamhetsmål för enheten är att öka i antal elevplatser, men än så länge når man inte förväntat antal. Under 2015 har Sydväst ökat sitt elevantal med ca 200 barn och unga. Nytt för detta läsår är att barn och unga ges möjlighet att anmäla sig till dans med inriktning hiphop och House. Det finns nystartad körverksamhet för barn 9-11 år i Bredäng och även nystartad verksamhet på Solbergaskolan i fiol och gitarr. Enheten har även utökat platser i orientaliskt slagverk i Bredäng.

Enhet Sydväst arbetar aktivt för att nå barn och unga i ytterstadsområden som inte går i Kulturskolan, bland annat genom FRÖN (Fråga Öppet Nyfiket). Två lärare ur enheten har gått ut till skolor och mötesplatser och frågat barn och unga vad som skulle få dem att börja på Kulturskolan. Inom kort kommer enheten under APT att ta del av vad som framkommit. Fyra lärare arbetar med Växtplatsprojekt i Skärholmen och Bredäng och har tid avsatt i sin tjänst för det. Kulturförvaltningen ska synas i området och man försöker göra Kulturskolan känd. Enheten samarbetar med biblioteken i Skärholmen och Bredäng. (Läs mer om Växtplats under målområde Samverkan med omvärlden).

Kvalitetsarbete

När verksamhetsmålen kommer från kulturförvaltningen så tar medarbetarna del av dem under APT. De gör en handlingsplan på 8-9 punkter att fokusera på under året, kopplat till verksamhetsmålen. Som vi tidigare nämnt arbetar även enhetens personal tillsammans fram en handlingsplan utifrån kundundersökningens resultat. Medarbetarenkät, Öppet hus och större evenemang utvärderas. Exempelvis så görs en utvärdering efter Öppet hus som ligger till underlag inför nästa Öppet hus. Resultat från tidigare Våga Visa rapport presenteras under APT. I den förra Våga Visa rapporten lyfte man fram ”diskussioner kring pedagogiska metoder” som ett förbättringsområde. Som ett led i att förbättra möjligheter att samtala och diskutera pedagogiska frågor har man infört Pedagogiskt Forum, en mötestid 3-4 gånger per läsår. Pedagogiskt Forum har vid ett par tillfällen ersatts av andra möten som ansetts viktigare.

Utbildning

All anställd personal i enhet Sydväst har högskoleutbildning eller likvärdig.

⁶ Under Öppet hus (2 gånger per läsår) har barn och unga som inte är inskrivna i Kulturskolans ordinarie kurser möjlighet att prova på Kulturskolans verksamhet.

Samverkan inom verksamheten

Samverkan inom verksamheten sker bland annat i orkesterverksamheterna i enheten. Där samarbetar pedagogerna kring barnens utveckling och material. På arbetsplatser där flera lärare arbetar samtidigt uppstår spontana tvärbeten.

Bedömning i text

Vi bedömer att verksamhetsledningen arbetar systematiskt med verksamhetsutveckling och att det håller en god kvalitet.

Vi bedömer att verksamhetsledningen arbetar med att utveckla verksamheten. Det visar sig med Mystery Visitor, utökad kursverksamhet och nystartade kurser.

Sedan hösten har man nystartad körverksamhet i Bredäng som vänder sig till barn i åldern 9-11 år. Vår bedömning är att detta är ett av Kulturskolans förbättringsområden, att utöka verksamheten så att fler barn och unga i andra åldersgrupper får möjlighet att delta.

Det finns tydliga strategier för att nå barn och unga i ytterområdena, som inte redan går i Kulturskolan, genom projekten FRÖN och Växtplats.

Vi bedömer att personalen i stor utsträckning involveras i det systematiska kvalitetsarbetet. De utformar tillsammans handlingsplaner som dokumenteras och man utvärderar olika projekt. Resultat från exempelvis medarbetarenkät, kundundersökning och Våga Visa rapport, går ledningen igenom under APT för att involvera personalen i kvalitetsarbetet.

Vi märker att det finns en tillit mellan ledning och medarbetare för varandras kompetens och förmåga. Enhetschefen uttrycker att han skulle vilja göra fler lektionsbesök men att det inte finns tid. Vi bedömer att lektionsbesök kan vara ett sätt för ledningen att få kunskap om verksamheten och vilken verksamhetsutveckling som behövs. Det finns möjlighet att prioritera sin tid.

Ett av förbättringsområdena från förra Våga Visa rapporten var diskussioner kring pedagogiska metoder. Ledningen införde därför Pedagogiskt Forum, en mötestid för pedagogiska frågor och utbyten. Detta verkar inte prioriteras. Vi bedömer att ett sådant forum inte ska behöva stå tillbaka för andra möten, det behöver ytterligare prioriteras och ges fler tillfällen under läsåret. Att CÄL (Centralt Ämneslag) är tillbaka anser vi ge ämneslagen ytterligare möjlighet till pedagogiskt utbyte.

Vi bedömer att personalen i stor utsträckning har relevant utbildning.

Vi bedömer att det finns ett gott samarbete mellan pedagoger, som skapar förutsättningar för samverkan.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0					Tillfredsställande 2,0					God kvalitet 3,0					Mycket god kvalitet 4,0				
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Samverkan med omvärlden

Beskrivning

Skärholmen och Bredäng bildar tillsammans med Farsta, Husby och Tensta de fem växtplatserna som har till uppdrag att synliggöra kulturförvaltningens utbud samt tillsammans med andra aktörer bilda nätverk för utveckling av mötesplatser och aktiviteter för de som bor och arbetar i dessa områden. Enhetens arbete inom Växtplats (Skärholmen och Bredäng) fortsätter och växer stadigt. Enheten har ett kontinuerligt samarbete med biblioteken i Skärholmen och Bredäng där pedagoger arbetar med förskolebarn samt med mellanstadiet från skolor i området. Över 100 yngre barn har deltagit i växtplatsarbetet, där sagor och berättelser levandegjorts genom drama och musik. Man har även haft konstutställningar med barnens alster.

Kulturskolan Sydväst samarbetar också kring växtplatserna Skärholmen och Bredäng. Tillsammans med andra aktörer bjuder de in till kulturella evenemang på exempelvis 127-festivalen, firandet på Skärholmens gård den 6 juni och Bredängsdagen.

Lärare och elever från enheten medverkar vid många utåtriktade evenemang, både i egna lokaler och andra arenor främst i det lokala området, och har hittills under året genomfört över hundra evenemang.

Inför Lucia i stadshuset förbereder konst & media elever i Bredäng scenografi som ska pynta stadshuset. Dans och teaterelever från Gröndal och sångelever från Bredäng deltar också.

Lärare och elever ur Kulturskolans blåsorkester medverkar vid Mälarhöjdsdagen som organiseras av Mälarhöjdens villaförening.

Stråklärarna hade orkestersamarbete med Nacka musikskola under vt-15. En av Nacka musikskolas stråkorkester var på besök i Sydväst och man hade en gemensam speldag plus konsert.

Ledningen berättar att det tidigare har varit sex till sju lärare involverade i EU-projekt. Under våren var en pedagog från enheten med i ett EU-projekt i Finland. Just nu är ingen lärare från Sydväst involverad i något EU-projekt. Ledningen berättar att det finns en intention att årets FRÖN-projekt ska mynna ut i ett EU-projekt (Come join us), där två pedagoger från enheten kommer att delta.

Bedömning i text

Vi bedömer att det i stor utsträckning finns samverkan lokalt och i liten utsträckning regionalt.

Samverkan är i mycket stor utsträckning kopplad till verksamhetens mål; öka elevupptaget och nå ut till ytterområden (FRÖN, Växtplatsprojekt).

Den främsta samverkan såsom FRÖN och Växtplatsprojekt, handlar om att rekrytera nya elever men vad vi kan se involveras inte elever som redan går i Kulturskolan.

Samverkan når delvis elever från olika ämnesinriktningar.

Enheten har just nu varken nationella eller internationella samarbeten, men har tidigare varit involverad i EU-projekt. Vår bedömning är att enheten har goda möjligheter att samarbeta på

nationellt och internationellt plan då de ingår i Kulturskolan Stockholm som redan deltar i nationella och internationella projekt och samarbeten.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0					Tillfredsställande 2,0					God kvalitet 3,0					Mycket god kvalitet 4,0				
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	

Referenser

Kulturskolan Stockholms hemsida: www.kulturskolan.stockholm.se

Kulturskolan Stockholms informationsfolder samt ett par Kulturskolan Sydväst-foldrar

VMoD folder ht-15

Kommunikationsplan 2015

Tertialrapport 2, 2015 Kulturskolan

Kulturskolan Stockholm Kvalitetsgaranti 2015

Att arbeta som lärare i Kulturskolan

Ur VP 2015

Mål och åtaganden KS Sydväst

Kulturförvaltningens plan för lika rättigheter och möjligheter

Kulturförvaltningens Bemötandeguide

Vad betyder jämställdhet och mångfald för mig? 2015

Checklista-enheternas kommunikation, 2015

Uppdrag personal sydväst 15-16, 2015

Kundundersökning Kulturskolan Stockholm 2015

Medarbetarenkät 2015 KS Sydväst

Enhetens handlingsplan utifrån Kulturskolans kundundersökning 2014

Våga Visa rapport Liljeholmen-Hägersten/Skärholmen, 2012

Våga Visa Metodbok